

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Sextant

van Wesemael, S.M.E.

Publication date
2006

Published in
Magazine!

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

van Wesemael, S. M. E. (2006). Sextant. In M. T. G. E. van Delft, N. van Dijk, & R. Storm (Eds.), *Magazine!* (pp. 141-141). Waanders.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Sextant

In 1920 verscheen het eerste nummer van *Verstandig Ouderschap*, tijdschrift voor seksuele hervorming, een uitgave van de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming, de NVSH. Het was een klein verenigingsorgaan van zo'n 24 pagina's waarvan 8 pagina's advertenties dat als belangrijkste doelstelling had de seksualiteit van de mens van alle geheimzinnigheid te ontdoen. In 1968 besluit de redactie dat het tijd is voor vernieuwing. De titel 'Verstandig Ouderschap' wordt als oubollig ervaren en men wil een jonger en progressiever publiek aanspreken door niet meer uitsluitend over kwesties die met het ouderschap te maken hebben te schrijven: "Niet dat we zoveel bezwaren hadden tegen verstandig zijn, of tegen ouderschap, of tegen een verstandige wijze om het ouderschap te omzeilen, en, eenmaal verworven, het uit te oefenen; maar de combinatie van die twee woorden werd ons allengs te braaf". *Sextant* is geboren en groeit al snel uit tot een volwassen maandblad van zo'n 40 pagina's, in kleur en met een uitgebreidere redactie. *Sextant* is het vakblad voor seksualiteit. Het beoogt te informeren over aan seksualiteit gerelateerde onderwerpen als voorechtelijk geslachtsverkeer, geboorteregeling, ongehuwd moederschap, echtscheiding en geslachtsziekten en streeft ernaar maatschappelijke taboes ten aanzien van bijvoorbeeld abortus, prostitutie, pornografie, pedofilie en incest, te doorbreken. Leden van de NVSH kregen het blad automatisch maar het werd ook vrij verkocht (oplage rond de 200.000 in de jaren zestig en zeventig). *Sextant* is de spreekbuis van de seksuele revolutie en getuigt van grote affiniteit met organisaties en bladen als D66, de VPRO en *Vrij Nederland* die net als zij verouderde politieke en seksuele patronen wens te doorbreken. *Sextant* was de spreekbuis van de verlichte geesten in de Nederlandse samenleving: "Sextant richt zich niet tot het hele Nederlandse volk, zoals *De Telegraaf*. Wij schrijven niet voor baby's en infantieën, voor deelnemers aan een mestkargericht of rasbewuste idioten, voor het paard van ome Loeks of de kat van Ome Willem", schrijft redacteur Henk J. Meijer in 1968.

Verstandig Ouderschap en *Sextant* bieden de lezer een waardevol inzicht in de verschuivingen in het culturele en maatschappelijke patroon in de loop der jaren: het patroon van het gezinsleven, de positie van man en vrouw en het denken over de relatie tussen seksualiteit en voortplanting ondergingen een fundamentele wijziging. Opvattingen over huwelijk, geboorteregeling en seksualiteit tussen jonge mensen zijn principieel veranderd. Taboes werden doorbroken, de legale mogelijkheden van abortus werden uitgebreid, wetsbepalingen betreffende pornografie werden afgeschaft en discriminatie van homoseksuelen werd bij wet verboden. Daar waar *Verstandig Ouderschap* in de jaren vijftig schreef over bijvoorbeeld kleding voor aanstaande moeders, maagdelijkheid en huwelijkstrouw, echtelijke onthouding en het diepste wezen van de man, debateert *Sextant* in de roemruchte en bovenal vrijzinnige jaren zestig en zeventig over de introductie van de pil, homofilie ("Homofielderie, homofaldera van je hopsasa", schrijft Van 't Reve in zijn bijdrage voor *Sextant* in 1968), abortus, lesbiennes en de seksuele revolutie, bejaarden en seksualiteit en wat dies meer zij.

Een goed voorbeeld van de verandering van de seksuele moraal in de loop der jaren, zoals die tot uitdrukking komt in de organen van de NVSH, vormt de houding ten aanzien van seks met minderjarigen: pedofilie en incest. In *Verstandig Ouderschap* blijft het vraagstuk nog vrijwel geheel onbesproken. In de brave jaren vijftig bijvoorbeeld maakte men zich nog slechts druk over het dragen van hoge hakken ("Wie niet zonder opschik kan bekoren, die kan het nooit") en striptease ("In die hele opbloei van de striptease schuilt eigenlijk een diepe tragiek. De tragiek van de massale mislukking van een door de eeuwen heen verkeerd gerichte seksuele opvoeding"). Pas in 1959 wordt er een eerste aanzet gegeven aan de discussie naar aanleiding

van Nabokov's *Lolita* die immers handelt over de voorliefde van een volwassen man voor minderjarige meisjes. *Verstandig Ouderschap* is van mening dat de ethische schok die deze roman teweeg bracht zwaar overtrokken is. *Sextant* neemt in de jaren zestig en zeventig een radicaal welwillend standpunt in ten aanzien van bijvoorbeeld pedofilie. Een goed voorbeeld hiervan is het artikel 'De valse en echte problemen van pedofilie' dat in 1970 verscheen en waarin het woord wordt gegeven aan Robert die al drie jaar een verhouding heeft met de negenjarige Jeroen en het hartstikke leuk vindt om pedofiel te zijn. Belangrijkste boodschap van het artikel is dat pedofilie recht doet aan de seksuele gevoelens van het kind: "In de relatie die ik met Jeroen heb, is dat eigenlijk nog steeds hetzelfde. Ik laat me leiden door wat hij aangeeft, ik overreed hem niet [...] Als hij met een stijf piemeltje op mijn blote billen ligt, roept hij heel nadrukkelijk: 'Wat lig ik op een lekkere bank!'" In de jaren tachtig en begin jaren negentig is *Sextant*, geheel analoog aan de veranderde publieke opinie, gematigder van toon. In het speciale nummer over incest van maart 1983 komen zowel voor- als tegenstanders aan het woord, alhoewel de stelling 'jong geleerd, oud gedaan' nog altijd overheerst: Brongersma spreekt welwillend over vader/zoon incest, de progressieve houding ten aanzien van incest in vroeger tijden (van Lot, via de Markies de Sade, tot Freud) komt uitvoerig aan de orde en het geheel wordt literair ondersteund door een fragment uit Marsman's verhaal 'Teresa Immaculata' dat handelt over een broer-zus-incestverhouding. Dat *Sextant* dan nog steeds de spreekbuis van de vrijzinnigen is blijkt ook uit de contactadvertenties: "Onderwijzer, 33 jaar, mid. v.h. land, zoekt warme vriendschap met jongen van 12-15 jaar. M.m.v. ouder(s). Huidskleur of handicap geen bezwaar. Mag ook bij mij wonen".

Het laatste nummer van *Sextant* verscheen in december 1994. Het ledental van de NVSH daalde in de loop van de decennia van 200.000 in bijvoorbeeld 1964 naar slechts 1600 in 2000.

Feitelijke gegevens

Looptijd

- 1920-1968 *Verantwoord Ouderschap*
- 1968-1994 *Sextant* (ook *Sekstant*)
- december 1994 laatste nummer, deels opgegaan in *De Nieuwe Sekstant*

Redactie en uitgever

- Stichting Uitgeverij NVSH, Den Haag
- Wisselende redacteuren waaronder A. Pleysier (jaren vijftig-zestig), Richter Roegholt (jaren zestig), Henk J. Meijer (jaren zestig-zeventig), Jan. J. Klijn, Thom Vermeer en Frans Muller (jaren tachtig). Aan *Verantwoord Ouderschap* en *Sextant* werkten beroemde voorvechtsters van de seksuele emancipatie mee als A. Romein-Verschoor, M. Zeldenrust-Noordanus en H. D'Ancona.

Rubrieken

- Postbus 64 (brieven)
- WWW, Wij Willen Weten (informatief)
- Deskundologika (informatief)
- Mededelingen NVSH
- Plakboek 8+ (verhalend)

- Sexualiteiten (opiniërend)
- Vanille (varia)
- Kunstenaar van de maand
- Jong
- Vrije Tribune
- In Quotes (persoverzicht)
- Kontakten

Oordeel

Vrijzinnig blad over seksuele vraagstukken voor beperkte doelgroep. *Vrij Nederland* 1968: “Sextant wordt hipper en blitzer dan het ooit geweest is. Juist omdat wij de NVSH zo’n goed hart toedragen, hadden wij haar op de voorhand een betere koers toegewenst voor haar orgaan”.

Bibliografie

Gé Nabrink, *Seksuele hervorming in Nederland*, SUN, Nijmegen, 1978.

Sabine van Wesemael